

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

Tajemnice przyrody, klasa 4

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności na co najmniej ocenę dopuszczającą.

Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
Uczeń:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia dwa elementy przyrody nieożywionej; • wymienia dwa elementy przyrody ożywionej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia przyroda; • wymienia trzy niezbędne do życia składniki przyrody nieożywionej; • podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy ożywionych elementów przyrody; • wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną; • klasyfikuje wskazane elementy na: ożywione składniki przyrody, nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na jej pozostałe elementy
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata; • podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom; • wyjaśnia, czym jest obserwacja 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na przykładach rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata; • wymienia źródła informacji o przyrodzie; • omawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje liczbę i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów; • wymienia cechy przyrodnika; • określa rolę obserwacji w poznawaniu przyrody; • omawia etapy doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze; • wyjaśnia różnice między eksperymentem a doświadczeniem 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie obserwacji podejmuje próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk, np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt; • przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki; • wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów doświadczalnych

<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie; • przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki; • notuje dwa/trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektów; • dokonuje pomiaru z wykorzystaniem taśmy mierniczej 	<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje przyrząd służący do prowadzenia obserwacji do obserwowanego obiektu; • wymienia propozycje przyrządów, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie; • określa charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów; • opisuje sposób użycia taśmy mierniczej 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje miejsca dwóch/trzech obserwacji; • proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu; • wymienia najważniejsze części mikroskopu 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie; • uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji; • omawia sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin
<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych przez nauczyciela na widnokręgu; • wyznacza – na podstawie instrukcji słownej – główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu; • określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu, czyli prostego patyka lub pręta, w słoneczny dzień 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy głównych kierunków geograficznych ; • przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych; • określa warunki korzystania z kompasu; • posługując się instrukcją, wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to jest widnokrąg; • omawia budowę kompasu; • samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu; • wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych; • porównuje dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu; • wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposób wyznaczania kierunku północnego na podstawie położenia Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów; • wskazuje w najbliższym otoczeniu po dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych; • podaje dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych; • porównuje ciała stałe z cieciami pod względem jednej właściwości, np. kształtu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia stany skupienia, w których występują substancje; • podaje dwa/trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej; • podaje przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych i cieczy oraz gazów 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości; • wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość; • porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów; • opisuje zasadę działania termometru cieczowego 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, popierając swoje stanowisko przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał

<ul style="list-style-type: none"> wymienia stany skupienia wody w przyrodzie; podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia; omawia budowę termometru; odczytuje wskazania termometru; wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zasadę działania termometru; przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące: <ul style="list-style-type: none"> wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody, obecność pary wodnej w powietrzu; wyjaśnia, na czym polega parowanie i skraplanie wody 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania; formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń; przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru 	<ul style="list-style-type: none"> dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu; podaje znane z życia codziennego przykłady zmian stanów skupienia wody; przedstawia w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie rysunkiem
<ul style="list-style-type: none"> wymienia przynajmniej trzy składniki pogody; rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje opadów; wyjaśnia, dlaczego burze są groźne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co nazywamy pogodą; wyjaśnia pojęcia: upał, przymrozek, mróz; podaje nazwy opadów atmosferycznych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje, z czego są zbudowane chmury; rozróżnia rodzaje opadów atmosferycznych na ilustracjach; wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne; wyjaśnia, jak powstaje wiatr 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak tworzy się nazwę wiatru; rozpoznaje na mapie rodzaje wiatrów; wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi
<ul style="list-style-type: none"> dobiera odpowiednie przyrządy służące do pomiaru trzech składników pogody; odczytuje temperaturę powietrza z termometru cieczowego; na podstawie instrukcji buduje wiatromierz; odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody; przedstawia stopień zachmurzenia za pomocą symboli; przedstawia rodzaj opadów za pomocą symboli 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną; omawia sposób pomiaru ilości opadów; podaje jednostki, w których wyraża się składniki pogody; buduje deszczomierz na podstawie instrukcji; prowadzi tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody; określa aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji; opisuje tęczę 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych; dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody; przygotowuje możliwą prognozę pogody dla swojej miejscowości na następny dzień 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych; określa kierunek wiatru na podstawie obserwacji 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie opisu przedstawia – w formie mapy – prognozę pogody dla Polski
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: wschód Słońca, zachód Słońca; rysuje „drogę” Słońca na niebie; podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku; podaje po trzy przykłady zmian 	<ul style="list-style-type: none"> omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokregiem; omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia; wyjaśnia pojęcia: równonoc, przesilenie; omawia cechy pogody 	<ul style="list-style-type: none"> określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza; określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia ; wyjaśnia pojęcie górowanie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia; porównuje wysokość Słońca nad widnokregiem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia, np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa

zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku	w poszczególnych porach roku	Słońca (B); • omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokrzem w poszczególnych porach roku		
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, po czym rozpoznaje się organizm; • wymienia przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów; • omawia jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów; • odróżnia przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od organizmów wielokomórkowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: organizm jednokomórkowy, organizm wielokomórkowy; • podaje charakterystyczne cechy organizmów; • wymienia czynności życiowe organizmów; • rozpoznaje na ilustracji wybrane organy/narządy 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych; • charakteryzuje czynności życiowe organizmów; • omawia cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy, np. ruch, wzrost; • porównuje rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podział organizmów na pięć królestw
<ul style="list-style-type: none"> • określa, czy podany organizm jest samożywny czy cudzożywny; • podaje przykłady organizmów cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych; wskazuje na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników • układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów; układa jeden łańcuch pokarmowy na podstawie analizy sieci pokarmowej 	<ul style="list-style-type: none"> • dzieli organizmy cudzożywe ze względu na rodzaj pokarmu; • podaje przykłady organizmów roślinożernych; • dzieli mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców; wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność • wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe; podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: organizm samożywny, organizm cudzożywny; • wymienia cechy roślinożerców; • wymienia, podając przykłady, sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy cudzożywe; • podaje przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi • wymienia przedstawicieli pasożytów; 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny; • określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi; • wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo; • omawia rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje – w dowolnej formie – informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin; podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt; • wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa; • uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw

<ul style="list-style-type: none"> wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie; podaje przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka w domu; podaje przykład drobnego zwierzęcia żyjącego w domu ; rozpoznaje trzy zwierzęta żyjące w ogrodzie 	<ul style="list-style-type: none"> podaje trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw; wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana; omawia zasady opieki nad zwierzętami; podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście; wykonuje zielnik, w którym umieszcza pięć okazów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe; wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin; określa cel hodowania zwierząt w domu; wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu; wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt; wyjaśnia, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy; formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe; przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt, np. omówienie najszybszych zwierząt
<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy; omawia znaczenie wody dla organizmu 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki pokarmowe; przyporządkowuje podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę składników pokarmowych w organizmie; wymienia produkty zawierające sole mineralne 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę witamin; omawia rolę soli mineralnych w organizmie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego; wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm; uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia narządy budujące przewód pokarmowy; omawia rolę układu pokarmowego; podaje zasady higieny układu pokarmowego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie trawienie; opisuje drogę pokarmu w organizmie; omawia, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę enzymów trawiennych; wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę narządów wspomagających trawienie
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne; wymienia rodzaje naczyń krwionośnych ; podaje dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę serca i naczyń krwionośnych; pokazuje na schemacie poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia funkcje układu krwionośnego; wyjaśnia, czym jest tętno; omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny; podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego

<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy; • wymienia zasady higieny układu oddechowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia narządy budujące drogi oddechowe; • wyjaśnia, co dzieje się z powietrzem podczas wędrowki przez drogi oddechowe; • określa rolę układu oddechowego; • opisuje zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cel wymiany gazowej; • omawia rolę poszczególnych narządów układu oddechowego; • wyjaśnia, dlaczego drogi oddechowe są wyściełane przez komórki z rzęskami 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega współpraca układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego; • wykonuje schematyczny rysunek ilustrujący wymianę gazową zachodzącą w płucach 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje i prezentuje doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej w wydychanym powietrzu
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu; • wyjaśnia pojęcie stawy; • omawia dwie zasady higieny układu ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy budujące układ ruchu; • podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu; • wymienia trzy funkcje szkieletu; • wymienia zasady higieny układu ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia rodzaje połączeń kości; • podaje nazwy głównych stawów u człowieka; • wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem 	<ul style="list-style-type: none"> • na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach; • omawia pracę mięśni szkieletowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na planszy położenie układu nerwowego; • wskazuje na planszy lub modelu położenie narządów zmysłów; • wymienia zadania narządów smaku i powonienia • wymienia, podając przykłady, rodzaje smaków; • wymienia dwa zachowania wpływające niekorzystnie na układ nerwowy 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów; • omawia rolę skóry jako narządu zmysłu; • wymienia zasady higieny oczu i uszu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową; • omawia zasady higieny układu nerwowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów; • wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia • podaje wspólną cechę narządów węchu i smaku; • wskazuje na planszy drogę informacji dźwiękowych; • uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów; 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę; • omawia, korzystając z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego; • rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską • wyjaśnia pojęcie zapłodnienie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy • określa rolę układu rozrodczego • omawia zasady higieny układu rozrodczego; 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg rozwoju nowego organizmu • wskazuje na planszy narządy układu rozrodczego męskiego i układu rozrodczego żeńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego
<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci • podaje dwa przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców • omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na przykładach, czym jest odpowiedzialność 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania

<ul style="list-style-type: none"> wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia korzystając z piramidy zdrowego żywienia, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk omawia sposoby dbania o zęby 	<ul style="list-style-type: none"> podaje zasady prawidłowego odżywiania wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry opisuje sposób pielęgnacji paznokci wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży podaje przykłady wypoczynku czynnego i wypoczynku biernego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie zasady zdrowego stylu życia wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia opisuje sposób pielęgnacji skóry – ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania; wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia omawia skutki niewłaściwego odżywiania się wyjaśnia, na czym polega higiena osobista podaje sposoby na uniknięcie zakażenia się grzybicą 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, który będzie odpowiedni w okresie dojrzewania
<ul style="list-style-type: none"> wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych i zwierząt pasożytniczych wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny chorób zakaźnych wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową omawia objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową; omawia przyczyny zatruc określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową wymienia szkody, które pasożyty powodują w organizmie omawia objawy zatruc 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy klasyfikuje pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, podaje ich przykłady charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym są szczepionki przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania na nią
<ul style="list-style-type: none"> wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie odróżnia muchomora sromotnikowego od innych grzybów określa sposób postępowania po użądleniu 	<ul style="list-style-type: none"> określa zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim rozpoznaje owady, które mogą być groźne 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego wymienia objawy zatrucia grzybami 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje plakat informujący o zagrożeniach w swojej okolicy
<ul style="list-style-type: none"> omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu; podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia; wymienia rodzaje urazów skóry 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach; omawia sposób postępowania w wypadku otarć i skaleczeń 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń 	
<ul style="list-style-type: none"> podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka; opisuje zachowanie świadczące 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać podaje przykłady skutków działania alkoholu na organizm podaje przykłady sytuacji, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega palenie bierne wymienia skutki przyjmowania narkotyków wyjaśnia, czym jest 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest uzależnienie charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność zachowań asertywnych przygotowuje informacje na temat pomocy osobom uzależnionym

o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu • prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji	w których należy zachować się asertywnie	asertywność	• uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia	
• wymienia rodzaje map • odczytuje informacje zapisane w legendzie planu	• wyjaśnia pojęcia: mapa i legenda • rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych	• opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie • określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej	• odszukuje na mapie wskazane obiekty • przygotowuje zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy	• porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej
• wskazuje kierunki geograficzne na mapie; • odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę	• określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu; • opowiada, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu	• wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy; • orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu	• orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie	• dostosowuje sposób orientowania mapy do otaczającego terenu
• rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów; • podaje przykłady krajobrazu naturalnego wymienia nazwy krajobrazów kulturowych • określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy	• wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów • wymienia rodzaje krajobrazów: naturalny, kulturowy • wyjaśnia pojęcie krajobraz kulturowy • wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka	• wyjaśnia pojęcie krajobraz • wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz; • omawia cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych • wskazuje naturalne składniki krajobrazu najbliższej okolicy	• opisuje krajobraz najbliższej okolicy	• wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy
• rozpoznaje na ilustracji wzniesienia i zagłębienia • wyjaśnia, czym są równiny • wykonuje modele wzniesienia i doliny	• omawia na podstawie ilustracji elementy wzniesienia • wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy	• opisuje wklęsłe formy terenu	• klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości • omawia elementy doliny	• przygotowuje krótką prezentację o najciekawszych formach terenu w Polsce
• przyporządkowuje jedną/dwie pokazane skały do poszczególnych grup	• podaje nazwy grup skał • podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych	• opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych • rozpoznaje co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy	• opisuje skały występujące w najbliższej okolicy • omawia proces powstawania gleby	• przygotowuje kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz z ich opisem

<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wód słonych • wskazuje na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wód słodkich – w tym wód powierzchniowych • wskazuje różnice między oceanem a morzem • na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących; • wymienia różnice między jeziorem a stawem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: wody słodkie, wody słone • wykonuje schemat podziału wód powierzchniowych • omawia warunki niezbędne do powstania jeziora • porównuje rzekę z kanałem śródlądowym 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi • omawia, jak powstają bagna • charakteryzuje wody płynące 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje informacje typu „naj” – najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębia oceaniczna • wyjaśnia, czym są lodowce i lądolody
<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy • podaje dwa/trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia, podając przykłady, od jakich nazw pochodzą nazwy miejscowości • podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa • omawia zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu • wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu • wskazuje źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów • przygotowuje prezentację multimedialną lub plakat pt. „Moja miejscowość dawniej i dziś”
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia dwie/trzy formy ochrony przyrody w Polsce • podaje dwa/trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych • wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym są parki narodowe • podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody • omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia cel ochrony przyrody • wyjaśnia, czym są rezerваты przyrody • wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym • na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody żywej i nieżywej na terenie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje – w dowolnej formie – informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy: gminie, powiecie lub województwie
<ul style="list-style-type: none"> • podaje trzy przystosowania ryb do życia w wodzie • wymienia dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na przykładach przystosowania zwierząt do życia w wodzie • wyjaśnia, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimę 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na przykładach przystosowania roślin do ruchu wody • omawia sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie planktonu • omawia na przykładach przystosowania zwierząt do ruchu wody 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, bieg środkowy, bieg dolny, ujście 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje dwie/trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki • omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki • porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki • omawia przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje świat roślin oraz zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki

<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje na schematycznym rysunku odpowiednie nazwy do stref życia w jeziorze • odczytuje z ilustracji nazwy dwóch/trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy stref życia w jeziorze • wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej • rozpoznaje na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej; • wymienia czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora; • wymienia zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej; 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poszczególne strefy jeziora • rozpoznaje na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami • układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje prezentację na temat trzech/czterech organizmów tworzących plankton • prezentuje informacje „naj” na temat jezior w Polsce
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki warunkujące życie na lądzie • omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające je przed utratą wody • wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin • opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych • wymienia przystosowania roślin do wykorzystania światła 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje informacje na temat przystosowań dwóch/trzech gatunków roślin lub zwierząt do życia w ekstremalnych warunkach lądowych
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji • wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu • podaje trzy zasady zachowania się w lesie 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy warstw lasu • omawia zasady zachowania się w lesie • rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje warunki abiotyczne panujące w poszczególnych warstwach lasu • rozpoznaje pospolite grzyby jadalne 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu
<ul style="list-style-type: none"> • podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych • rozpoznaje dwa drzewa iglaste i dwa liściaste 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wygląd igieł sosny z igłami świerka • wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek • wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje drzewa liściaste z drzewami iglastymi • rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste • rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych • wymienia typy lasów rosnących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, które są uprawiane w polskich ogrodach
<ul style="list-style-type: none"> • podaje dwa przykłady znaczenia łąki • wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw • rozpoznaje przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy łąki • wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej • przedstawia w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku • rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące • wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki 	<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki • uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje zielnik z poznanych na lekcji roślin łąkowych lub innych roślin

<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy zbóż • rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto • podaje przykłady warzyw uprawianych na polach • wymienia nazwy dwóch szkodników upraw polowych	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych • rozpoznaje nasiona trzech zbóż; • wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami; • uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: zboża ozime, zboża jare • podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania • przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych • rozpoznaje zboża rosnące w najbliższej okolicy	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób człowiek może wykorzystać dziko żyjące zwierzęta do ochrony roślin uprawnych przez szkodnikami
--	---	---	---	--